

Agerdykningsberetning.

Fra Begyndelsen af September.

Højbjergningen fra Ageren har iaar været overordentlig rig og meget heldig i saa at sige alle Egne af Landet, og i mange af Beretningerne siges endog, at man ikke i Mands Minde har bjerget saa meget Kløverhø; 6—7 Læs pr. Td. Land god Jord har været et almindeligt Udbytte, og mange Steder er bjerget indtil en halv Snes Læs, saa at der sikkert i det mindste er avlet det dobbelte Antal Læs af et Gjennemsnitsaar og 3—4 Gange saa meget som i flere af de nærmest forløbne Aar. Grunden hertil er, at man har kunnet flaa langt mere af Græsmarkerne end almindelig, og medens det i de senere Aar i Reglen har været de i Kløveren indblandede Græsarter, der have givet Hovedfylden i Agerhøet, saa har det iaar været selve Kløveren, der har været den overvejende, og denne har ofte været saa stærk, at den endog tidlig er gaaet i Vej; hvorved imidlertid Slaaning og Spredning er bleven en Del besværligere og vanskeligere end almindelig. Denne Kløverrigdom har maattet vække Forundring hos alle, og mange ere tilbøjelige til at anse den tidligere saa meget omtalte Kløvertræthed for at være hævet. Dette turde dog være en Misforstaelse, thi det er aabenbart, at Aaret har været ganske ualmindelig gunstigt for Kløveren. Det er nemlig rimeligt, at der i de foregaaende tørre Aar er opsparet en Del Kræfter

i Jorden, som ved et heldigt Vejrlig for Kløveren maatte komme denne tilgode, og et saadant Vejrlig have vi havt, først i den milde Vinter, dernæst i Marts Maanedes stærke Snefald, der ved sin Smæltning omtrent virkede som en Overgjødsning, og endelig ved at der umiddelbart efter indtraadte et mildt Vejr, som fulgtes af jævnlige Byger i April og Maj, hvorved der tidlig paa Aaret kom en usædvanlig Grøde i Kløver og Græs, og den Kulde, som indtraf i Maj, var ikke saa stærk, at den kunde skade Græsmarkerne; Græsset holdtes netop derved saa meget tilbage, at det ogsaa kunde drage fuld Nytte af den følgende Maanedes gunstige Vejrlig. Da Bjergningen begyndte, blev Vejret en Del ustadigt, men snart indtraf ogsaa godt Vejr til at faa den rige Kløverhøst bjerget. Derimod er det et Spørgsmaal, om Kvaliteten er saa god iaar som almindelig, thi den stærke og rypige Væxt med de grove Stængler giver næppe saa nærende Hø som ellers; for at modvirke dette bør Kløveren slaaes tidligere end ellers, hvortil dog navnlig de mindre Jordbrugere i Reglen ere utilbøjelige, og tilmed have disse ofte iaar viist mindre Omhu for dets Bjergning, idet Høet er blevet liggende for længe spredt og derved er „vejret“ for stærkt inden det førtes i Stakke, hvorved der er gaaet for meget af de nærende Dele tabt, især da Tørken var meget stærk i den sidste Halvdel af Bjergningstiden. Den fildige Kløver, der ogsaa iaar i Reglen har givet det største Udbytte, aflægges mere og mere i flere Egne paa Øerne, navnlig i det østlige Sjælland, hvorimod den vinder mere Ud bredelse andre Steder f. Ex. i det sydøstlige Jylland.

Ogsaa Høbjergningen fra Engene har været god, og navnlig paa de tørre Enger og paa de Vandingsenge, hvor man ikke for langt hen i Forsommeren fortsatte Vandingen, har Udbyttet været en Del over et Middelaars, hvorimod de kolde og vaade Enger for længe led af Foraarsregnen og kun gave et simplere Udbytte. Men for Bjergningen af Enghøet var Vejret endnu gunstigere end for Agerhøet, undtagen hvor man, som navnlig i det nordlige Jylland, ikke havde faaet Høet

ind inden Kornhøsten indtraf, thi denne lagde da saa uophørligt Beslag paa Kræfterne, at Høet først efter lang Tids Forløb kunde bjerges. Marskengene ved Slesvigs Vestkyst have ogsaa givet en rig Høst, hvorimod Gæstengene have givet under et Middelaar.

Landet har i det Hele taget ogsaa haft en god Kornhøst. De store Forventninger, som man med Grund nærede midt i Juli, ere vel for en Del blevne skuffede, thi den stærke og kolde Blæst i den 3die Uge af Juli skadede kjendelig, og den usædvanlig stærke Varme i Slutningen af Maaneden modnede Kornet alfor hurtigt. Kjærnen blev derfor ikke fyldig og smukt udviklet, saa at Kornet i Reglen ikke skjæpper godt, og Vaarsæden blev desuden ofte fort i Straaet, saa at den kun fylder lidt. Dog kan det nok siges, at hele Landet i Gjennemsnit har haft en god Middelhøst, idet nemlig Vintersæden og Vælgfrugterne have givet en Del derover, og Bygget og Havren omtrent en Middelhøst, thi om disse sidste end mange Steder have givet under, nogle Steder endog meget under en Middelhøst, saa er der dog ogsaa andre Egne, i hvilke disse Vaarsædsarter ere lykkes ret godt. Jordens Kraft og Kultur ligesom ogsaa en tidlig eller sildig Saaning have iaar haft en meget stor Indflydelse paa Udbyttet. De veldyrkede og velafgravede Jorder have ved en tidlig Saaning givet en udmærket Høst; ogsaa de milde og lettere Egne have forholdsvis givet en god Høst, men derimod have de stærke, kolde og ikke drænedes Jorder givet en simpel Høst, ligesom ogsaa den sildige Saaning iaar i Reglen har viist sig meget uheldig. Den Omstændighed, at Regnen i Sommer saa overvejende er faldet som Tordenbyger, medens vi ikke have haft nogen rigtig gjennemløbende Landregn, har end yderligere bidraget meget til at gjøre Udbyttet saa forskjelligt, thi, som vi i forrige Beretning fremhævede, al den Sæd, der om Foraaret lægges i Regn, kræver stadig Regn gennem hele Væxtperioden for rigtig at kunne udvikle sig. I de her nævnte Omstændigheder: kraftesløs Jord, slet Afgravning, sildig og vaad Sædetid og saa Tordenbyger maa de

væsentligste Grunde søges til at Landets af Naturen frugtbareste Egne, navnlig Lolland=Falster, Møen og Dele af Sydsjælland forholdsvis have haft den simpleste Høst, hvorimod den øvrige Del af Sjælland, de fleste Egne af Østjylland, Salling, det midterste Jylland, navnlig Hammerumherred, det nordvestlige Slesvig og Als have haft en meget god Høst. Fyen og om- liggende Der, navnlig Taasinge, har derimod i Gjennemsnit kun haft en jævn Middelhøst, væsentlig fordi der kun faldt faa Tordenbyger; kun i det nordvestlige Fyen synes Høsten, især af Hvede og Havre, at have været en Del over Middel. I det nordlige og især i det nordvestlige Jylland forringedes de lovende Høstudgifter meget ved en stærk Blæst fra d. 17de—20de Juli og ved de derpaa følgende 8 Dages brændende Solhede, hvorved Kornet gik af Grøde, Vaarsæden endog inden det rigtig var gjennemskredet, saa at det blev meget kort i Straaet. Kornafgrøden fylder derfor i det Hele taget ikke stærkt i Laden, og naar man desuagtet omtrent seer lige saa mange Stakke som ellers i et meget godt Aar, saa skyldes det navnlig den store Høavl.

Angaaende de enkelte Kornsorter stiller Udbyttet sig saa- ledes:

Hveden, der ikke blev lagt heldig og derfor var svag i Efteraaret, bedrede sig stadig, blev mange Steder endog meget svær, saa den gik stærkt i Vej, og er vel den Kornart, der i Gjennemsnit har givet det bedste Udbytte. Røstangreb, der ofte vare temmelig stærke, og den bratte Modning er Skyld i at den giver temmelig meget Smaakorn og en lav Vægt, 125—127 *N*, medens der dog ogsaa haves Exempler paa udmærket smukke Varer, saaledes f. Ex. i Egnen Nord for Aarhus, hvor flere udtærkede Hvedeprover vise 135—138 *N*'s Korn. Især paa de lollandske Hvedemarker har Røsten ofte gjort stor Skade, saa at der endog enkelte Steder tales om Misvæxt; af 2 Hvedemarker paa en derværende større Gaard har den ene, der var angrebet af Røst, givet 2 Fold mindre end den anden og kun Korn til en Vægt af 125—126 *N*,

medens den rustfri Hvede vejede 133 *N*. Men især har Kusten gjort megen Skade paa Hveden paa Bornholm. Paa Als, hvor Hveden allerede i Foraaret var meget stærk, mener man paa en Gaard at have undgaaet Lejesæd ved at overgjødste med 80—100 *N* Kalisalt.

Rugen bedrede sig kjendelig i Forsommeren og blomstrede godt, men senere skjæmmede den sig betydelig, og om end enkeltvis bedre end Hveden har den dog i Reglen givet et mindre Udbytte. Grunden hertil synes navnlig at være den meget bratte Modning sidst i Juli, den stærke Rust, som meget hyppig fandtes i Rugmarkerne, saa at Høstfolkens Klæder endog ofte bleve stærkt rustede ved Mejnningen, og endelig at Rughøsten, med Undtagelse af den allertidligst mejede Rug, trak ind i det ustabige Bygevejr først i August, hvorved det endog enkelte Steder, f. Ex. i Roeskilde-Ringstedegnen foranlediges, at den stod 2—3 Uger i Høbe i Marken, og spirede den end ikke, saa faldt der dog en Del og det de bedste Kjærner af. Rugen skjæpper derfor ikke godt og giver ringe Vægt og meget Smaafrorn. Det samlede Udbytte er dog, som før nævnt, noget over en Middelhøst, og enkelte Egne som f. Ex. Als og de lettere Zorder i Midtjylland have endog en udmærket Rughøst, — i de sidstnævnte Egne væsentlig fremkaldt ved en rigelig Benyttelse af sur fosforsur Kalk eller Bakerguano paa saavel de gammeldyrkede som nybrudte Zorder.

Bygget er Aarets daarligste Sæd, om vel ogsaa det hist og her har givet et godt Udbytte. Især var det sildig saaede Byg simpel, dels fordi nogle stærke Regnskyl sidst i Maj mange Steder slog Zorden stærkt sammen om det, især om det Grd., dels fordi Tørren bandt de stærkere Zorder, saa Roddannelsen blev svag og Bygget kun skjød saa Sideskud, og dels navnlig fordi det gif for tidlig af Grøde og modnedes for brat, saa at det ikke iaar kom til at staa i den Mellemperiode mellem Væxt og Modning, som man i daglig Tale kalder „Rødrade“, og som er saa vigtig for en fuldbyg Udvieling af Bygkjærnen. Bygget blev derfor tyndt, kort i Straetet,

og Kornet blev smaat, saa det rimeligvis vil skjæppe temmelig simpelt.

Havren har med enkelte Undtagelser f. Ex. Rangeland og Als, givet bedre end Bygget, men den blev ogsaa kort i Straaet og fylder ikke godt, hvorimod den synes at være bedre kjærnesat og bedre at have kunnet taale den stærke Modning i August. I nogle Egne f. Ex. Aarhus- og Horsensegnen samt Vestjylland synes den endog at have givet et meget godt Udbytte. Paa Als led den i Foraaret saa meget af Drm i Roden, at den mange Steder var saa ussel, at man huggede den med den ivarende stærkt tilgroede Klaver, inden den blev helt moden, til Blandingsfoder til Køerne.

Bælgfrugterne, der i Foraaret led en Del af Insekter, udviklede sig senere godt og have givet et godt Udbytte, om end næppe saa stort som ifjor.

Boghveden giver som sædvanlig et meget ulige Udbytte, og paa høje, tørre Border i Vestjylland har den lidt meget af af Tørken, men i det Hele taget vil dog ogsaa den give over et Middeldudbytte, ja enkelte Steder paa Heden giver den endog en udmærket stor Høst.

Baade Raps og Rypss have givet godt, om de end i Forommeren led en Del af Drm i Roden; 12—13 Fold eller endog derover er ikke ualmindeligt; men det er kun smaa, og stadig mindre Arealer, der dyrkes med disse Handelsplanter.

Kornsalget vil rimeligvis blive endnu større i den kommende Vinter, end man efter Høsten skulde vente, thi der høres meget almindelig, navnlig blandt de mindre Jordbrugere, at de, støttende sig til den store Mængde Hø, der er avlet, betydelig ville indskrænke den Kjærnesodring, som de i de senere Aar ere komne ind paa, og da Kvæget rimeligvis vil komme paa Stald i godt Hul, vil der ogsaa af den Grund bruges mindre Kraftfoder. Det er imidlertid et Ønske, at denne Kjærnesbesparelse ikke maa drives for vidt, thi glemmes maa det ikke, at et stort Udbytte af Markerne, hvad enten det er som

Korn eller som Hø, til Gjengjæld kræver en rigelig Erstatning af god og kraftig Gjødning.

Høstarbejdet gik iaar overordentlig let fra Haanden. I enkelte Egne begyndte Høsten med Ugen d. 21de Juli, undtagelsesvis endog et Par Dage før, og i Slutningen af Ugen var Høsten almindelig over hele Landet, saa at i de Egne, hvor der habdes megen Engbjergning, gik Hø- og Kornhøsten umiddelbart over i hinanden. Inden Maanedens Udgang var Rugen hjerget i enkelte Egne, f. Ex. i Midtsyen, og kom i Hus uden Regn; det sidste Par Dage og i Begyndelsen af August habdes hyppige og undertiden stærke Regnskyl, der forsinkede Rughøsten noget, og enkelte Steder kastede Hveden og Baarsæden stærkt i Leje, saaledes f. Ex. et stærkt Regnskyl d. 8de August i Aarhusegnen, hvor Kornet paa de bedre Jorder laa meget stærkt, Hveden med Toppen flaaet ned mod Jorden og Baarsæden endog med 2 Knæk og i Hvirvler, saa Mejsningen paa slige Steder blev besværlig. Men omtrent fra den 10de August var Vejret saa smukt og gunstigt, som ønskes kunde, og da Kornet hurtig og samtidig modnedes, gik Arbejdet meget let, yderligere fremskyndet ved at Baarsæden i de fleste Egne var noget svag, ved at der næsten ingen Dug faldt om Natten, saa at Indbjergningen kunde begynde strax om Morgen, og ved at Kornet hurtig vejredes, saa det i de Egne, hvor man plejer at lægge det paa Skaar, ofte fjortes ind samtidig med at det bandtes op uden først at sættes i Hob. Allerede d. 20de August havde de mindre Gaarde indhøstet i enkelte Egne f. Ex. paa Vangeland; men ogsaa paa de større Gaarde og i de sildigere Egne blev Høsten usædvanlig tidlig sluttet, og ved Maanedens Udgang var Afgrøden næsten overalt hjerget med Undtagelse af enkelte større Gaarde og kolde, lave Jorder og Kjærjorder, samt en Del Boghvede i Syen og Midtjylland. Ogsaa i de første Dage af September har Vejret været meget gunstigt til ogsaa at faa disse Resten af Aarets Kornafgrøde hjerget.

I Høbjergningstiden var der Trang paa Arbejdskraft,

rimeligvis fordi Høavlen var saa uventet stor, og man nærede derfor i mange Egne Frygt for at mangle Arbejdskræfter i Høsttiden. Men da denne begyndte, synes der at have mældt sig tilstrækkelige Kræfter overalt, og da Arbejdet gik let, og Forsinkelserne formedelt Dug og Regn kun vare uvæsentlige, kan der egentlig ikke siges at have været Trang paa Arbejdsfolk i Høsttiden, om man end i de fleste Egne have maattet give en ikke lidt forhøjet Dagløn. Men de Skruer, som Høstfolkene enkelte Steder forsøgte at iværksætte, og som, hvor megen Sympathi man end har for en bedre Lønning af Arbejderne, dog fortjene den alvorligste Misbilligelse, naar der først er sluttet Afford for den kommende Høsttid, mislykkedes derfor ogsaa i Reglen, og alt som Høsten skred fremad, blev der rigeligere og rigeligere Arbejdskraft. Affordarbejde er blevet brugt mere i den forløbne Høst end ellers, og de fleste mene derved at fremme baade egne og Arbejdernes Interesser; dog skrives der om denne Sag i en Beretning fra Horsensegnen: „at høste i Afford er ikke i Brug i denne Egn, og det er tvivlsomt, hvorvidt det vil være heldigt at arbejde hen dertil; i Almindelighed arbejder Tyden flinkt og villigt i Høsten, og man bør derfor vist hellere forhøje Daglønnen.“

Den stærke Frygt for Mangel paa Høstarbejdere bevirkede et usædvanlig stort Indkjøb af Mejemaskiner, og næsten fra alle Egne med Undtagelse af Tyen, det nordlige, midterste og vestlige Sylland samt Sønderjylland tales der om en udvidet Brug af dette Redskab, og hvis Fabrikanterne kunde have leveret flere i rette Tid, vilde en endnu almindeligere Benyttelse af Mejemaskinen have fundet Sted. I enkelte Egne f. Ex. omkring Kjøbenhavn og paa Volland er der anskaffet mange Maskiner, selv af Bønder, og der findes Sogne, hvor der blandt disse i dette Aar er anskaffet flere Stykker, og fra Langeland skrives endog, at over Halvparten af de store Gaarde nu have Mejemaskine. I Almindelighed har man ogsaa været godt fornøjet med Brugen af dem, navnlig til Vintersæd, hvor den ikke har ligget for slem, hvorimod Vaarsæden, især Bygget,

ofte har været for blødt i Straaet. Ikke faa Steder har det været en Ulempe, at Jorden ikke har været forberedt til deres Brug, idet man ikke har sørget for at faa Sankestenene bort, ligesom ogsaa Brakgrøfter flere Steder have vanskeliggjort deres Brug. Det er navnlig om Woods, Samuelsons, Johnstons (den amerikanske) og Hornsbys, at der er modtaget Meddelelser fra mange Egne, men ogsaa med Maskinerne fra Allerup og Fabrikken Phoenix udtales Tilfredshed, saa der er god Grund for vore indenlandske Fabrikanter til at lægge Vægt paa at fortsætte og forbedre denne deres Fabrikvirksomhed til et kommende Aar, thi med det Stød, Mejemaskinesagen laar af de ovennævnte Grunde har faaet fremad, og den Fortrolighed, der allerede har udbredt sig med deres Benyttelse, Hensigtsmæssighed og Økonomi, tør man maaste nok haabe, at et følgende Aar, selv om det ikke skulde være saa animerende for deres Brug, dog ikke vil foranledige et Tilbageflag.

Kartoflerne tegnede ved Midtsommerstid særdeles godt, men senere har der mødt dem forskjellige Uheld, der i de enkelte Egne have gjort mere eller mindre Skade. Vel lyde Beretningerne endnu ret gunstig fra en Del Steder, men den stærke Tørring i Juli og August Maaned satte dem i mange Egne tidlig af Grøde, og de ville af den Grund kun give et lille Udbytte. Fra det nordvestlige Fyen klages paa den anden Side over, at de sygnede hen efter nogle voldsomme og hyppige Regnbyger ved Sct. Hansdagstid. Den største Skade har imidlertid den almindelige Kartoffelsygdøms forvoldet. Den indfandt sig meget tidlig, allerede i sidste Halvdel af Juli, i det østlige Sjælland; derefter bredte den sig over hele det nordlige, midterste og vestlige Sjælland og Fyen, op over Samss samt ind over Aarhusegnen; i den sidste Tid er den tillige optraadt i de nærmest tilgrænsende Egne, saaledes i Stevns paa Sjælland, i det sydvestlige Fyen og baade i Hads Herred Syd for Aarhus og i Egnen Nord for Aarhus op imod Randers, samt som en bred Rile ind i Thyland Vest for Aarhus mod Silkeborg og Viborg. I de øvrige Egne, navnlig Møen, Falster, Volland, Langeland,

Taaſinge, det ſydøſtlige, midterſte, veſtlige og nordlige Inſland, fandtes endnu ingen Sygdom eller i alt Fald kun helt undtagelſelviſ ved September Maanedſ Begyndelſe. At iøvrigt Stedets Veliggenhed og Kartoffelforten indvirker kjendelig paa den Væthed og Styrke, hvormed Sygdommen udbreder ſig, haveſ der iaar mange Exempler paa.

Rodfrugtmarkerne have iaar krævet meget Arbejde, men hvor der ikke utidig er ſparet paa dette, hvor Marken har været dybt bearbejdet og kraftig gjødfket, hvor der er ſaaet tidlig, og hvor navnlig den førſte Rensning er foretaget ordentlig og tidlig, der tegne nu Roemarkerne ogſaa ſærdeles godt, ſkjønt de overalt i Foraaret led en Del af Inſekter, ſkjønt de bleve ſatte i Stampe ved den ſtarke Sommertørke, og ſkjønt i den ſidſte Tid dels Kaalormelarverne, dels Bladlus og dels Meldug temmelig ſtærkt hjemſøge Kaalrabimarkerne. Hvor derimod en af de ovennævnte Betingelſer har manglet, ere Roernes Tilſtand kun taalelig god, og deſværre er det endnu alſfor ofte Tilfældet, at der ikke viſes dem den tilbørlige Omhu. De ſilbigſaaede Roer ſpirede paa Grund af Jordens Faſthed ufuldſtændig, ſaa at der fandtes mange Spring i dem, eller endog ſaa ſlet, at de helt maatte omplojes, og Grd. Byg ſaaes i Stedet; thi Efterſaaning eller Omplantning har været vanſkelig iaar. Rensningen blev ofte forſømt endnu mere end almindelig, fordi Højbjergningen lagde Beſlag paa Kræfterne, og fordi Jorden ved Tørringen var ſaa faſt, at Rensningsarbejdet blev meget beſværligt. I Djebliffet er der imidlertid god Grøde i Roemarkerne, og bliver September og Oktober gunſtige, kan Udbyttet endnu blive ret godt.

Græsningen var ualmindelig god til ind i Juli Maaned, ſaa at Kvæget, ſkjønt det i Reglen kom 14 Dage tidligere paa Græs end almindelig, dog ikke kunde magte det almindelige Græsningsareal, men en betydelig Del af dette maatte ſlaaes til Hø, da Græsſet blev for grovt. Vel ſkjød Græsſet i Reglen ret godt igjen, iſær naar der ſees hen til, at Kløveren ofte var bleven vel gammel, inden den huggedes, men

dog var det egentlig kun i de saa Egne, der fik mange og stærke Regnbygger i Midsommertiden, at Græsmarkerne kunde holde sig nogenlunde i den stærke Tørring i Juli og August, og de fleste Steder, særlig i Fyen og paa Lolland-Falster, opstod der en kortere eller længere Tid Græsmangel eller i hvert Fald Knaphed, naar man ikke, som enkelte Steder var Tilfældet, havde skaarret Græsmarkerne ved at tage Kvæget paa Stald og staldfodre med Grønkløver og et Par Pund Straa. Iøvrigt maa det stærkt fremhæves, at de Græsmarker, der vare lagte ud i Kraft, langt bedre modstod Tørken end de Græsmarker, der først lægges ud, efterat man ved en Række Sædafgrøder har udpint Jorden, og særlig fremhæves i en Beretning fra Horsens, at paa de fleste Bøndergaardne fodres for knapt og sælges for megen Sæd, at Vintergjødningen anvendes til Brakken, og at Køerne tages hjem paa Gaarden til Mælkning og blive hjemme Natten over, hvorved der vel samles en Del Gjødning, som navnlig 2den Kjørv=Bygmarken faaer godt af, men paa Græsmarkens Beføstning. Foruden Tørken skadede den stærke Storm fra den 17—20de Juli i det nordvestlige Jylland ogsaa Græsmarkerne og navnlig de flaaede Kløvermarker betydelig. Smidlertid har denne Græsmangel atter i det væsentlige tabt sig henimod Høstens Slutning, da tilmed den unge Kløver og de større Græsningsarealer stilledes til Raadighed, hvorfor der ogsaa nu er Udsigt til at erholde en god Hvregræsning. — I et Par Beretninger gjøres opmærksom paa, at en saa hyppig Kløvervæxt, som den i Forsommeren, tvertimod hvad rimeligvis mange antage, bør opfordre til at indføre Staldfodring, da den derved bliver benyttet paa en langt fuldstændigere og bedre Maade.

Mælkeudbyttet har været godt, men dog næppe saa stort, som man efter den gode Græsning i den første Del af Sommeren skulde ventet. Grundene hertil ere rimeligvis flere; dels var det stærkt groede og ofte grove Græs næppe saa nærende som ellers, og dels kan man ikke, naar Køerne kælve tidlig paa Vinteren og give megen Mælk hele Vinteren, vente,

at en rigelig Sommergræsning skal kjendes saa stærkt paa Mælkemængden, hvorimod Huldet bliver bedre. Dette er ogsaa gjennemgaaende Tilfældet iaar, Mælkemængden har ikke været særlig stor, men har holdt sig jævnt, hvorimod Kvægets (og iøvrigt ogsaa Hestenes) Huld overalt er særdeles godt. Smørudbnyttet i Forhold til Mælkemængden har været meget forskjelligt; nogle (navnlig paa Sjælland) kalde Mælken fed og have kun brugt lidt Mælk (25—26 *℔*) til 1 Pund Smør; andre (navnlig i Sylland) klage derimod over at have maattet bruge 2—3 *℔* Mælk mere end almindelig til et Pund Smør. Mælkfjældernes Indretning har imidlertid i en saa torden-svanger Sommer, som den nu forløbne, haft en væsentlig Indflydelse herpaa; mange Steder har man kun kunnet holde Mælken i 12—14 Timer, hvorimod man paa andre Steder, navnlig med Vandmejerier, har haft langt bedre Resultater. De meget lave Smørpriser i Forommeren forringede end yderligere Mejeriudbnyttet, navnlig for Bønderne, dels fordi de større Gaarde i Neglen havde solgt tidligere i Vinter til Levering efter en fastsat højere Pris, dels fordi det mindre gode Smør var i en særlig lav Pris, saa lav, at det endog undertiden næsten var usælgeligt, hvilket da forlede en Del Bønder, navnlig i Sylland, til at gemme Smørret, skjønt de ikke havde Lokaler dertil, og der fremkommer derfor nu, da Priserne atter ere stegne en Del, forgjæmt og tildels fordærvet Bønder-smør. Men trods de her nævnte Ulemper maa det dog siges, at Mejeriudbnyttet i Sommer i det Hele taget omtrent svarer til et almindeligt Aar og staaer maaffe snarere lidt over end under; og da Køerne som oftest endnu ikke have tabt Mælken, tør man med de gode Græsudsigter for Dje vente et godt Uvrebnyttede af Mejerierne.

Angaaende Insektangreb og Plantesygdomme er det Væsentlige omtalt i det Foregaaende; her skal derfor kun i Korthed samles nogle almindelige Bemærkninger. Man havde Grund til efter en saa mild Vinter at vente en Mængde skadelige Insekter; og der var ogsaa i Foraaret en Del

Smalदारver i Baarsæden (Sjælland og nordvestlige Jylland), graa Viller i Bønner og Erter (Kolland-Falster og Langeland), Oldenborrelarver i Mark og Haver (Sønderjylland), og senere indfandt der sig Jordlopper i Roemarkerne og Kaalhaverne, Orm i Rapsens Rod (Møen), en stor Masse sorte Fluer i Toppen af Rugen, da den begyndte at sætte Kjerne, hvorved den rimeligvis blev skadet (Salling), og i den sidste Maaaned har der i de fleste Egne indfundet sig en Del Kaalorme i Kaalrabi og Kaulene, men i det Hele taget har dog Insektskaden ikke iaar været saa stor, som der var Grund til at frygte. Dette skyldes fortrinnsvis Kulden i Maj Maaaned, men rimeligt er det ogsaa, som der udtales i en Beretning fra Ostjylland, at Fredningen af nyttige Fugle allerede kjendelig har formindsket de skadelige Insekters Antal. — Plante sygdommene have derimod iaar været noget stærkere end almindelig; foruden den temmelig stærke Rust i Rug, Hvede og Byg, og Kartoffelsygdommen og Melduggen, som ovenfor er omtalt, har der mange Steder været lidt Stenbrand i Hveden og navnlig en Del Støvbrand i Baarsæden, og i Hedeegnen Vest for Silkeborg og ind i Hammerumherred har der været en ualmindelig stor Mængde Meldrøjer i Rugen, især paa fugtige, tjæragtige Jorder.

Af de særlige Meddelelser, som ere os tilsendte, hidfattes følgende:

Fra Amager: „Jeg, i Forbindelse med flere, har i Høsten havt en engelsk Damptærst-maskine i Gang af Marshall & Son, hvormed vi have været overordentlig vel tilfreds. Det var et 3-Hestesværk. Den leverede godt og tilstrækkeligt Arbejde, og vi tænke stærkt paa at anskaffe et saadant Værk, som i Alt koster omtrent 3000 Rdl. Jeg har tærstet 100 Tdr. Byg og 70 Tdr. Rug i lidt over 10 Timer hermed, og Sæden lader sig fortrinlig tærste lige fra Marken. Det er i enhver Henseende en fortrinlig Maskine, der uden al Tvivl vil vinde en betydelig Udbredelse.“

Fra Holbækegnen: „Her paa Egnen er kjøbt flere Damptærstapparater, der blive lejede ud.“

Fra Kallundborgegnen: „Der fædes paa denne Egn

en stor Mængde Svin, hvorpaa Priserne i Sommer have været meget lønnende, især for Udførsel til Hamborg, hvor Priserne stadig have staaet noget højere end i Kjøbenhavn. — Her paa Egnen arbejde iaar 2 Dampværkmaskiner med Lokomobil, den ene væsentligst til Ublejning. — Landet lader til at være meget udtømt for Heste, saa det er næsten en Sjældenhed at træffe en Hest tilsalgs, og endnu mindre en god Hest, og naturligvis kun til høj Pris, 250 à 300 Rdl. for en god, brugbar Hest.“

Fra Rødbjegnen: „Dampværkmaskinerne ere i stærkt Arbejde, da man vil benytte de høje Torvepriser, som man ej ret har nogen Tro til ville holde sig, og Høsten er jo tidlig endt, saa man har frie Hænder indtil Høedesaaningens kommer.“

Fra Thorsøng: „Priserne paa Dyr ere her som overalt høje. Her foregaaer i Aar en hel Omvæltning i Svinehandelen og Svineholdet. Hidtil have Thorsøngerne fedet Foraarsgribe til Mortensdag og paa 7 à 8 Maaneder bragt dem til en Vægt af 20 *℔* Flæsk eller deromkring; i Fjor kunde dette store Flæsk for en Del ikke sælges, det blev derfor tilbids faltet og røget. I Sommer kan det til Rød sælges for 18—20 Mk. pr. *℔*, hvorimod levende Svin paa 10 à 20 *℔* sælges til 16—16½ og senest 17 Mk. pr. *℔*. Som Følge heraf sælges daglig Svin; adskillige Hundrede ere alt afgaaede til Kiel og videre. Der mangler nu, at vi selv skulle lægge Grisene til; hidtil have vi kjøbt dem paa Torvet i Svendborg af Fyenboerne, men med den hurtige Omsætning og hyppige Fornælse samt høje Priser paa Pattegrise sluger Indkjøbsprisen en for stor Del af Udbyttet.“

Fra Bispenbjergene: „Agerbruget er i de senere Aar i stærk Fremadskriden her hos de mindre Jordbrugere. Brakmarken behandles godt. — I enkelte Sogne i Omegnen af Middelfart dyrkes der Tobak i Bratmarken, fornemmelig af Husfolk. Denne Dyrkning skal give et godt Udbytte, og ingenlunde til Forringelse af de eftersølgende Afgrøder. Maskiner — saavel Tærste-, Kaste- som gode Rensmaskiner findes nu næsten i hver Bondegaard. Der anvendes mere og mere Omhu ved Balget af Sædefornet, ligesaa og ved Balget af Kreaturer. — Rørlægning anvendes nu næsten overalt og med langt større Omhu og Fagkundskab end tidligere.“

Fra Afsensøgnen: „Jeg har i Aar forsøgt strax at udføre al den flydende Urin fra Svinestalden paa tvende Eng, og Resultatet har været meget tilfredsstillende; paa de Steder, hvor jeg saaledes har overgjødet tvende Gange, har jeg til Dato staaet 3 Gange.“